

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36017430	IES Ricardo Mella	Vigo	2022/2023

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Bacharelato	Lingua galega e literatura I	1º Bac.	3	105

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	6
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	9
4.1. Concrecións metodolóxicas	23
4.2. Materiais e recursos didácticos	25
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	25
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	26
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	28
5.4. Procedemento para acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias	29
6. Medidas de atención á diversidade	29
7.1. Concreción dos elementos transversais	32
7.2. Actividades complementarias	33
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente cos seus indicadores de logro	34
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	35
9. Outros apartados	36

1. Introducción

A materia de Lingua Galega en primeiro de bacharelato continúa o trazado establecido na etapa anterior; aínda que presenta uns fins determinados de acordo aos obxectivos desta etapa. Por unha banda, preténdese mellorar a eficacia comunicativa do alumnado na produción, recepción e interacción oral, escrita e multimodal e pola outra, favorecer un uso ético da linguaxe.

Tendo en conta que a aprendizaxe da lingua progresa en espiral, os contidos que se abordan en primeiro de bacharelato non son significativamente diferentes aos de cursos anteriores, senón que a diferenza radica no grao de profundidade coa que son tratados; pero coa singularidade de que no bacharelato, o desenvolvemento das competencias do alumnado requirirá unha maior atención a textos académicos e dos medios de comunicación.

Os criterios de avaliación e os contidos distribúense en catro bloques. En primeiro lugar, «As linguas e os seus falantes» recolle diferentes aspectos sociolingüísticos, facendo fincapé na diversidade lingüística. É de vital importancia que neste momento o alumnado repare na realidade lingüística de Galicia, así como no lugar que ocupa o noso idioma no contexto peninsular co propósito de que desenvolva unha actitude de respecto e aprecio pola lingua, carente de prexuízos de índole idiomática. O segundo bloque, «Comunicación» abarca os saberes implicados na comunicación oral e escrita e a alfabetización informacional e mediática. O terceiro bloque, «Educación literaria» procura consolidar o hábito lector do alumnado, incrementar a súa capacidade para interpretar textos literarios e realizar un achegamento ao contexto histórico-cultural comprendido entre a Idade Media e a literatura, «Antre dous séculos». E o cuarto bloque, «Reflexión sobre a lingua», pretende acometer a aprendizaxe sistemática da gramática a través de procesos de indagación.

Esta proposta didáctica que se presenta para primeiro de bacharelato está articulada arredor de nove unidades didácticas cuxos títulos gardan relación co propio contido da unidade. Abórdanse en todas elas os catro bloques de contidos e están articuladas segundo a Orde do 20 de maio de 2022 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2022/23 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia.

Na 2ª e 3ª avaliación desenvolveremos o Plan Proxecto titulado "Proxecto Mámoas", relacionado coa arte megalítica e rupestre do Concello de Vigo, realizando unha saída guiada e unha posterior reportaxe sobre o percorrido e o estado actual do roteiro das mámoas de Candeán. Realizaranse actividades de subliñado, resumo e esquematización de textos non académicos relacionados coa tradición oral vencellada ao Megalitismo e a Arte Rupestre.

Finalmente, hai que indicar que as lecturas obrigatorias propostas para cada trimestre corresponden a diferentes temáticas, autores e xéneros literarios.

En canto ao contexto, o IES Ricardo Mella é un centro público situado nun contexto urbano. No caso de bacharelato, hai un considerable incremento de rapaces que non proveñen do centro, pois contamos con alumnado que estudou a educación secundaria obrigatoria noutros centros educativos veciños.

Os alumnos e alumnas, tanto da ESO como de BAC, empregan o galego nun índice moi baixo nas súas relacións sociais, feito continuador da liña á que tenden as cidades e vilas galegas que rexistran unha maior densidade de poboación. Apréciase un número moi reducido de galegofalantes habituais ou situacionais que non supera o 1% e que coincide con rapaces ou rapazas desprazados do seu domicilio habitual para continuar os seus estudos. Tanto no ambiente familiar coma no escolar, a lingua vehicular de practicamente a totalidade do alumnado é a castelá. O galego está pouco presente nos fogares e aínda o está menos nas relacións persoais que os escolares manteñen no centro de ensino. Evidéncianse grandes dificultades na expresión oral, feito que teremos en conta á hora de elaborar esta programación didáctica ao incluírmolos a oralidade como un factor clave no desenvolvemento das aulas nos catro cursos da ESO.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Explicar e apreciar a diversidade lingüística do mundo a partir do coñecemento da realidade plurilingüe e pluricultural da Península Ibérica (e, máis concretamente, do portugués, catalán e éuscaro) e a riqueza dos bloques e áreas dialectais do galego, así como da reflexión sobre os fenómenos do contacto entre linguas, para favorecer a reflexión interlingüística, para combater os estereotipos e prexuízos lingüísticos e para valorar esta diversidade como fonte de patrimonio cultural.	1-5	2-3				1-2		1
OBX2 - Comprender e interpretar textos orais e multimodais, con especial atención aos textos académicos e dos medios de comunicación, recollendo o sentido xeral e a información máis relevante, identificando o punto de vista e a intención do emisor e valorando a súa fiabilidade, a súa forma e o seu contido, para construír coñecemento, para formarse opinión e para ampliar as posibilidades de gozo e lecer.	2	2	1	2-3	40	3		
OBX3 - Producir textos orais e multimodais, con atención preferente aos de carácter académico, con rigor, fluidez, coherencia, cohesión e o rexistro adecuado, atendendo ás convencións propias dos diferentes xéneros discursivos, e participar en interaccións orais con actitude cooperativa e respectuosa, tanto para construír coñecemento e establecer vínculos persoais, como para intervir de maneira activa e informada en diferentes contextos sociais.	1-3-5	2	1	2-3		2		
OBX4 - Comprender, interpretar e valorar textos escritos, con sentido crítico e diferentes propósitos de lectura con especial atención a textos académicos e dos medios de comunicación, recoñecendo o sentido global e as ideas principais e secundarias, integrando a información explícita e realizando as inferencias necesarias, identificando a intención do emisor, reflexionando sobre o contido e a forma e avaliando a súa calidade e fiabilidade, para dar resposta a necesidades e intereses comunicativos diversos e para construír coñecemento.	2-3-5	2	4	1	40	3		
OBX5 - Producir textos escritos e multimodais coherentes, cohesionados, adecuados e correctos, con especial atención aos xéneros discursivos do ámbito académico, para construír coñecemento e dar resposta de maneira informada, eficaz e creativa a demandas comunicativas concretas.	1-3-5		1	2-3	50	2		

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX6 - Seleccionar e contrastar información procedente de diferentes fontes, avaliando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura e evitando os riscos de manipulación e desinformación, e integrala e transformala en coñecemento para comunicala, cun punto de vista crítico e persoal á vez que respectuoso coa propiedade intelectual, especialmente no marco da realización de traballos de investigación sobre temas do currículo ou vinculados ás obras literarias lidas.	3			1-2-3-4	40	2	3	
OBX7 - Seleccionar e ler de maneira autónoma obras relevantes da literatura contemporánea como fonte de pracer e coñecemento, configurando un itinerario lector que se enriqueza progresivamente en canto á diversidade, complexidade e calidade das obras, e partillar experiencias lectoras para construír a propia identidade lectora e gozar da dimensión social da lectura.	1-4			3	11			2-31-32
OBX8 - Ler, interpretar e valorar obras relevantes do patrimonio galego, lusófono e universal, utilizando unha metalinguaxe específica e mobilizando a experiencia biográfica e os coñecementos literarios e culturais que permiten establecer vínculos entre textos diversos, para conformar un mapa cultural, para alargar as posibilidades de gozo da literatura e para crear textos de intención literaria.	1-4					1		1-2-31-32-42
OBX9 - Consolidar e afondar no coñecemento explícito e sistemático sobre a estrutura da lingua e os seus usos, e reflexionar de maneira autónoma sobre as eleccións lingüísticas e discursivas, coa terminoloxía adecuada, para desenvolver a conciencia lingüística, para aumentar o repertorio comunicativo e para mellorar as destrezas tanto de produción oral e escrita como de comprensión e interpretación crítica.	1-2	2	1-2		50			
OBX10 - Pór as prácticas comunicativas ao servizo da convivencia democrática, a resolución dialogada dos conflitos e a igualdade de dereitos de todas as persoas, utilizando unha linguaxe non discriminatoria e desterrando os abusos de poder a través da palabra, para favorecer un uso non só eficaz senón tamén ético e democrático da linguaxe.	1-5	3		3	31	1-2-3		

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Os xéneros literarios	Nesta unidade comezarse co texto publicitario e as súas características. Ademais trátaranse os temas das linguas como sistemas de comunicación e as disciplinas lingüísticas. En canto á semántica introdúciense as relacións de significado (homonimia, hiperonimia, sinonimia, antonimia). Con relación á literatura abórdase a linguaxe literaria e os xéneros literarios (centrándose no xénero lírico, narrativo e dramático).	11	13	X		
2	A literatura galega de tradición oral	Iniciárase esta unidade co texto narrativo e coas funcións sociais da lingua. Análise dos fenómenos do contacto entre linguas: bilingüismo, préstamos, interferencias. Diglosia lingüística e diglosia dialectal. Influencia das redes sociais e dos medios de comunicación nestes fenómenos. Ademais veremos a formación do léxico, incidindo nos prefixos e sufixos. A maiores abordaremos a literatura galega de tradición oral (características, transmisión e xéneros).	11	10	X		
3	A lírica medieval profana	Para comezar esta unidade, abórdanse as características do texto dialogado. Empréndese o estudo do diálogo espontáneo ou conversa e do diálogo planificado. Incidiremos posteriormente nas orixes do galego (período de formación da lingua) e influencias das linguas de substrato e superestrato. No estudo da lingua, abórdase o substantivo (xénero e número, clasificación). Por outra parte, o alumnado achegárase ás voces patrimoniais, cultismos e semicultismos; e ademais realízanse diversas actividades sobre ortografía e morfosintaxe. No tocante á literatura, iníciase o estudo da lírica medieval; descubrindo os tres xéneros principais: a cantiga de amigo, de amor, e de escarnio/maldicir. Nesta unidade o alumnado presentará un traballo de avaliación sobre algún contido escollido polo profesorado.	11	13	X		
4	O galego antigo	Esta unidade iníciase coas características do texto descritivo, para continuar co adxectivo (concordancia, graos do adxectivo) e as familias léxicas irregulares. No ámbito sociolingüístico, revísase as peculiaridades do galego antigo (séculos IX-XV). En canto á literatura, afondárase na	11	10		X	

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
4	O galego antigo	lírica relixiosa medieval, na decadencia da lírica galego-portuguesa e na prosa medieval. Relacionaranse algunhas composicións con outras obras e con outras experiencias artísticas e culturais. O alumnado deberá saber interpretar as obras no seu contexto sociohistórico.	11	10		X	
5	Os Séculos Escuros	Esta unidade encetará co texto expositivo, a explicación detallada dos pronomes (centrándonos na súa colocación). Para continuar, achegarase ao alumnado tamén o estándar e as desviacións da norma. No estudo literario abordárase a época dos Séculos Escuros e da Ilustración, co pai Sarmiento, Pedro Vazquez de Neira e o texto do Entremés famoso sobre a pesca no río Miño, entre outros. Por outra parte, estudaránse tamén os trazos característicos do galego medio (XVI e XVIII).	10	11		X	
6	O Prerrexurdimento	Esta unidade comezará coas características do texto argumentativo e o estudo das propiedades textuais: conectores, marcadores discursivos e outros procedementos léxico-semánticos e gramaticais que contribúen á cohesión do texto. Posteriormente, estudaremos o galego Moderno. En canto á gramática centraremos no artigo, determinantes e pronomes. No tocante á terminoloxía, nesta unidade abordárase a linguaxe científico-tecnolóxica. En relación á literatura veremos o prerrexurdimento, centrándonos no contexto histórico e nos primeiros textos e os precursores. Ademais, nesta unidade incidiremos na oralidade, pois revisaremos as características do debate e do faladoiro/coloquio. Por outra parte, nesta unidade traballarase co Proxecto Mámoas, e o alumnado realizará un traballo relacionado.	11	12		X	
7	Rosalía de Castro	A unidade 6 iniciárase abordando as características do texto periodístico (a noticia). Veremos a variación interna da lingua (variedades) e comezaremos co estudo dos verbos regulares. En canto á literatura estará centrada no Rexurdimento e na figura de Rosalía de Castro. Lectura da súa obra con perspectiva de xénero e vínculos intertextuais con obras doutros autores. Veremos tamén actividades de ortografía e morfosintaxe, e incidirase no léxico específico xurídico-administrativo.	12	13			X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
8	Curros Enríquez	Abrimos a unidade vendo o texto periodístico, neste caso a reportaxe. Na sociolingüística centrarase nas linguas do mundo e as linguas de Europa (xunto co seu tratamento), seguirá co estudo dos verbos irregulares (e de alternancia vocálica). Estudaremos o concepto de préstamo lingüístico e seguiremos con actividades de morfosintaxe (construción, de xeito autónomo, de oracións compostas copulativas, adversativas, disxuntivas, distributivas e xustapostas). En canto á literatura, abordarase o estudo da vida e obra de Curros Enríquez. Análise da súa obra ao abeiro do contexto sociohistórico e da tradición literaria. O alumnado fará unha interpretación dunha serie de composicións seleccionadas pola/o docente das súas obras, que serán posteriormente sometidos a discusión. Veranse as influencias doutros autores na obra de Curros Enríquez e viceversa.	11	10			X
9	Eduardo Pondal	Para comezar esta unidade, comezarase cos textos xornalísticos de opinión e da entrevista, para continuar despois cun achegamento ao portugués e á lusofonía. Na gramática tocaranse as formas nominais do verbo, as perífrases verbais e outras clases de palabras (conxuncións, preposicións e adverbios). Ademais, iniciaremos o estudo da fraseoloxía galega para continuar con actividades de cohesión, ortografía e morfosintaxe. Por outra parte, tamén se incidirá en conceptos como a antroponimia e a toponimia. En canto á literatura abordarase a figura de Pondal e a súa obra; e tamén a outros representantes do Rexurdimento, relacionando as súas composicións co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria. Nesta unidade, o alumnado realizará un traballo relacionado coa fraseoloxía galego-portuguesa.	12	13			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Os xéneros literarios	13

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Identificar o sentido global, a estrutura, a información relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais complexos propios de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	O alumnado reconece a estrutura e as características dos xéneros literarios	PE	70
CA2.5 - Identificar o sentido global, a estrutura, a información relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais especializados, con especial atención a textos académicos e dos medios de comunicación, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado reconece a estrutura e as características dos textos publicitarios		
CA2.8 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	O alumnado incorpora nos seus textos relacións de significado dunha maneira correcta		
CA4.2 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e unha metalinguaxe específica.	O alumnado distingue os elementos da comunicación e comprende a lingua como un sistema.	TI	30
CA1.3 - Identificar e desterrar os usos discriminatorios da lingua, os abusos de poder a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe a partir da reflexión e análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais que rexen a comunicación entre as persoas.	O alumnado identifica os usos discriminatorios da lingua no texto publicitario, a través dunha actividade do libro de texto.		
CA3.5 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas mediante a análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	O alumnado analiza, comprende e explica a través da aula virtual a interpretación e os elementos dos textos literarios pertencentes a cadanseu xénero.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Estratexias de reflexión interlingüística e sociolingüística. - Contexto vinculado ás estratexias de comprensión, produción e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos.

Contidos

- Compoñentes do feito comunicativo: grao de formalidade da situación e carácter público ou privado; distancia social entre os interlocutores; propósitos comunicativos e interpretación de intencións; canle de comunicación e elementos non verbais da comunicación.
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión, produción e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación.
- Procesos de comprensión, produción e análise crítica de diversos tipos de textos orais, escritos e multimodais.
- Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección dos usos discriminatórios da linguaxe verbal e non verbal. Valoración da forma e contido do texto.
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación.
- Lectura guiada de clásicos da literatura galega desde a Idade Media ata a época das Irmandades, inscritos en itinerarios temáticos ou de xénero. Procesos e estratexias
- Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos.
- Utilización da información sociohistórica, cultural e artística para interpretar as obras e comprender o seu lugar na tradición literaria.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha metalinguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Diferenzas relevantes e interseccións entre lingua oral e lingua escrita, atendendo a aspectos sintácticos, léxicos e pragmáticos.
- A lingua como sistema interconectado con diferentes niveis: fonolóxico, morfolóxico, sintáctico e semántico.

UD	Título da UD	Duración
2	A literatura galega de tradición oral	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Cuestionar e refutar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural, lingüística e dialectal, a partir da exploración e reflexión arredor dos fenómenos do contacto entre linguas, con especial atención ao papel das redes sociais e dos medios de comunicación, e da investigación sobre os dereitos lingüísticos e diversos modelos de convivencia entre linguas.	O alumnado, como mínimo, recoñece as funcións sociais da lingua; e diferencia os conceptos de contacto entre linguas, bilingüismo e diglosia.	PE	70
CA2.1 - Identificar o sentido global, a estrutura, a información relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais complexos propios de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	O alumnado, como mínimo, identifica o xénero narrativo		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.6 - Valorar criticamente a forma e o contido de textos complexos avaliando a súa calidade, a fiabilidade e idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	O alumnado, como mínimo, reconece a literatura galega de tradición oral		
CA2.8 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	O alumnado, como mínimo, incorpora nos seus textos procedementos de creación de palabras, concretamente a sufixación e a prefixación.		
CA3.4 - Partillar a experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e elaborar unha interpretación persoal establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	O alumnado, como mínimo, partilla oralmente diante do grupo clase as súas opinións sobre a lectura dun texto narrativo cunha metalinguaxe específica.	TI	30
CA4.1 - Revisar os propios textos e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística e interlingüística e utilizando unha metalinguaxe específica, e identificar e emendar problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado, como mínimo, revisa os textos das actividades realizadas durante a unidade		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Estratexias de reflexión interlingüística e sociolingüística. - Os fenómenos do contacto entre linguas: bilingüismo, préstamos, interferencias. Diglosia lingüística e diglosia dialectal. O papel actual das redes sociais e dos medios de comunicación. - Contexto vinculado ás estratexias de comprensión, produción e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos. - Compoñentes do feito comunicativo: grao de formalidade da situación e carácter público ou privado; distancia social entre os interlocutores; propósitos comunicativos e interpretación de intencións; canle de comunicación e elementos non verbais da comunicación. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión, produción e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Xéneros discursivos propios do ámbito educativo. Os textos académicos. - Lectura guiada de clásicos da literatura galega desde a Idade Media ata a época das Irmandades, inscritos en itinerarios temáticos ou de xénero. Procesos e estratexias - Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias. - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha metalinguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Procedementos de adquisición e formación de palabras e reflexión sobre as mudanzas no seu significado. As relacións semánticas entre palabras. Valores denotativos e connotativos en función da súa adecuación ao contexto e ao propósito comunicativo.

UD	Título da UD	Duración
3	A lírica medieval profana	13

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais complexos, avaliando a súa calidade, fiabilidade e idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	O alumnado, como mínimo, coñece os cancioneros da lírica medieval galega e analiza e valora os textos líricos dos tres grandes xéneros, recoñecendo as súas características básicas.	PE	70
CA2.5 - Identificar o sentido global, a estrutura, a información relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais especializados, con especial atención a textos académicos e dos medios de comunicación, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado, como mínimo, recoñece e comprende a diferenza entre as voces patrimoniais, cultismos e semicultismos.		
CA2.8 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	O alumnado, como mínimo, usa con corrección o xénero e o número do substantivo.		
CA1.4 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos e a procura de consensos tanto no ámbito persoal como educativo e social.	O alumnado, como mínimo, recoñece as características do texto dialogado e emprega estratexias para resolver conflitos no seu día a día.	TI	30
CA2.3 - Realizar exposicións e argumentacións orais formais con diferente grao de planificación sobre temas de interese científico e cultural e de relevancia académica e social, axustándose ás convencións propias de cada xénero discursivo con fluidez, rigor, coherencia, cohesión e o rexistro adecuado, en diferentes soportes e utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	O alumnado, como mínimo, realizará unha exposición oral diante do grupo-aula, sobre algún contido académico escollido polo profesorado.		
CA2.4 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais (formais e informais) e no traballo en equipo con actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e cortesía lingüística.	O alumnado, como mínimo, participa nunha sesión de debate/faladoiro, na que poña en uso o aprendido sobre o texto dialogado, cunha correcta actitude.		
CA2.9 - Elaborar traballos de investigación de maneira autónoma, en diferentes soportes, sobre temas curriculares de interese cultural que impliquen localizar, seleccionar e contrastar información procedente de diferentes fontes; calibrar a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura; organizala e integrala en esquemas propios; e reelaborala e comunicala de maneira creativa, adoptando un punto de vista crítico e respectuoso coa propiedade intelectual.	O alumnado, como mínimo, entregará un traballo de investigación en diferentes soportes de presentación, para realizar unha futura exposición oral sobre algún contido académico escollido polo profesorado.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.8 - Revisar os propios textos e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística e interlingüística e utilizando unha metalinguaxe específica, e identificar e emendar problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado, como mínimo, revisa os seus textos, reconece os seus erros e fai propostas de mellora.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Estratexias de reflexión interlingüística e sociolingüística. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión, produción e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Xéneros discursivos propios do ámbito educativo. Os textos académicos. - Procesos de comprensión, produción e análise crítica de diversos tipos de textos orais, escritos e multimodais. - Produción oral formal: planificación e procura de información, textualización e revisión. Adecuación á audiencia e ao tempo de exposición. Elementos non verbais. Trazos discursivos e lingüísticos da oralidade formal. A deliberación oral argumentada. - Produción escrita. Proceso de elaboración: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. - Alfabetización informacional: busca autónoma e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunicación e difusión da información reelaborada de maneira creativa e respectuosa coa propiedade intelectual. Noticias falsas e verificación de feitos. O ciberanzol. - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Corrección lingüística e revisión ortográfica, gramatical e tipográfica dos textos. Uso eficaz de dicionarios, manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital. - Lectura autónoma de obras relevantes contemporáneas de autoras e autores, da literatura galega e tamén do ámbito lusófono, que susciten reflexión sobre o propio itinerario lector, así como a inserción no debate interpretativo da cultura. Procesos e estratexias. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade e outras manifestacións literarias ou artísticas. - Lectura guiada de clásicos da literatura galega desde a Idade Media ata a época das Irmandades, inscritos en itinerarios temáticos ou de xénero. Procesos e estratexias - Utilización da información sociohistórica, cultural e artística para interpretar as obras e comprender o seu lugar na tradición literaria.

UD	Título da UD	Duración
4	O galego antigo	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer e valorar as linguas da Península Ibérica e as variedades dialectais do ámbito lingüístico galego-portugués, con especial atención ás do propio territorio, a partir da explicación do seu desenvolvemento histórico e da situación actual, contrastando de maneira explícita e coa metalinguaxe apropiada aspectos lingüísticos e discursivos das distintas linguas (especialmente da éuscara e catalá), así como das variantes dialectais do tronco lingüístico galego-portugués, en manifestacións orais, escritas e multimodais	O alumnado galego recoñece as características do galego antigo (sécs. IX-XV)	PE	70
CA2.8 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	O alumnado emprega correctamente a gradación do adxectivo nos seus textos, e tamén as secuencias comparativas (igualdade, inferioridade e superioridade).		
CA3.1 - Identificar o sentido global, a estrutura, a información relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais especializados, con especial atención a textos académicos e dos medios de comunicación, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado reconece as características das cantigas de Santa María, e, posteriormente, as da prosa medieval.		
CA4.2 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e unha metalinguaxe específica.	O alumnado é quen de recoñecer e argumentar sobre as familias léxicas irregulares		
CA2.1 - Identificar o sentido global, a estrutura, a información relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais complexos propios de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	O alumnado identifica as características do texto descritivo a partir dunha tarefa de aula	TI	30
CA3.3 - Elixir e ler de maneira autónoma obras relevantes da literatura clásica e contemporánea e deixar constancia do progreso do itinerario lector e cultural persoal mediante a explicación argumentada dos criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e da experiencia de lectura.	O alumnado participa en conversas literarias na aula, dando a súa interpretación das cantigas de Santa María e dos xéneros menores da lírica profana que seleccionou previamente para traballar neste espazo.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolvemento sociohistórico e situación actual das linguas da Península Ibérica. - Procesos de comprensión, produción e análise crítica de diversos tipos de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección dos usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Valoración da forma e contido do texto. - Lectura autónoma de obras relevantes contemporáneas de autoras e autores, da literatura galega e tamén do ámbito lusófono, que susciten reflexión sobre o propio itinerario lector, así como a inserción no debate interpretativo da cultura. Procesos e estratexias. - Comunicación da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, xénero e subxénero, elementos da estrutura e o estilo e valores éticos e estéticos das obras.

Contidos

- Lectura guiada de clásicos da literatura galega desde a Idade Media ata a época das Irmandades, inscritos en itinerarios temáticos ou de xénero. Procesos e estratexias
- Vínculos intertextuais entre obras e outras manifestacións artísticas en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e ruptura.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha metalinguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- A lingua como sistema interconectado con diferentes niveis: fonolóxico, morfolóxico, sintáctico e semántico.

UD	Título da UD	Duración
5	Os Séculos Escuros	11

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.8 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	O alumnado emprega no texto con corrección os pronomes, con especial atención á colocación do pronome átono e a dualidade te/che.	PE	70
CA3.2 - Valorar a forma e o contido de textos complexos avaliando a súa calidade, a fiabilidade e idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	O alumnado valorará e recoñecerá os trazos característicos do galego medio (séc XV)		
CA3.5 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas mediante a análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Interpretar as obras dos Séculos Escuros, especialmente as da Ilustración (Padre Sarmiento)		
CA4.2 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e unha metalinguaxe específica.	O alumnado sabe explica os conceptos de lingua estándar e as desviacións da norma		
CA2.1 - Identificar o sentido global, a estrutura, a información relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais complexos propios de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	O alumnado identifica as características do texto expositivo nunha tarefa de aula.	TI	30
CA3.7 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Participación nun concurso de creación artístico/literaria (concurso de memes trobadorescos)		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Procesos de comprensión, produción e análise crítica de diversos tipos de textos orais, escritos e multimodais.
- Interacción oral e escrita de carácter formal. Tomar e deixar a palabra. Cooperación conversacional e cortesía lingüística
- Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección dos usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Valoración da forma e contido do texto.
- Lectura autónoma de obras relevantes contemporáneas de autoras e autores, da literatura galega e tamén do ámbito lusófono, que susciten reflexión sobre o propio itinerario lector, así como a inserción no debate interpretativo da cultura. Procesos e estratexias.
- Comunicación da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, xénero e subxénero, elementos da estrutura e o estilo e valores éticos e estéticos das obras.
- Lectura guiada de clásicos da literatura galega desde a Idade Media ata a época das Irmandades, inscritos en itinerarios temáticos ou de xénero. Procesos e estratexias
- Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias.
- Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha metalinguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Procedementos de adquisición e formación de palabras e reflexión sobre as mudanzas no seu significado. As relacións semánticas entre palabras. Valores denotativos e connotativos en función da súa adecuación ao contexto e ao propósito comunicativo.
- Uso autónomo de dicionarios, manuais de gramática e outras fontes de consulta, en soporte analóxico e dixital, para obter información gramatical de carácter xeral.

UD	Título da UD	Duración
6	O Prerrexurdimento	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais complexos, avaliando a súa calidade, fiabilidade e idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	O alumnado valorará e analizará a historia do galego moderno (XIX-1916), através dos seus textos.	PE	70
CA2.8 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	O alumnado, como mínimo, empregará con corrección nos seus textos elementos da linguaxe científico- tecnolóxica. Ademais, incorporará con corrección determinantes, pronomes		
CA3.2 - Valorar a forma e o contido de textos complexos avaliando a súa calidade, a fiabilidade e idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	O alumnado valorará e coñecerá textos do prerrexurdimento, recoñecendo as súas características e autores esenciais.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Realizar exposicións e argumentacións orais formais con diferente grao de planificación sobre temas de interese científico e cultural e de relevancia académica e social, axustándose ás convencións propias de cada xénero discursivo con fluidez, rigor, coherencia, cohesión e o rexistro adecuado, en diferentes soportes e utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	O alumnado, como mínimo, realizará unha exposición oral diante do grupo-aula, sobre algún contido relacionado coa toponimia e o Proxecto Mámoas.	TI	30
CA2.9 - Elaborar traballos de investigación de maneira autónoma, en diferentes soportes, sobre temas curriculares de interese cultural que impliquen localizar, seleccionar e contrastar información procedente de diferentes fontes; calibrar a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura; organizala e integrala en esquemas propios; e reelaborala e comunicala de maneira creativa, adoptando un punto de vista crítico e respectuoso coa propiedade intelectual.	O alumnado, como mínimo, elaborará un traballo nun soporte dixital para posteriormente realizar unha exposición oral sobre a toponimia e o Proxecto Mámoas.		
CA4.1 - Revisar os propios textos e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística e interlingüística e utilizando unha metalinguaxe específica, e identificar e emendar problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado revisará o texto que entrará para o traballo		
CA4.3 - Elaborar e presentar os resultados de pequenos proxectos de investigación sobre aspectos relevantes do funcionamento da lingua, formulando hipóteses e establecendo xeneralizacións, utilizando os conceptos e a terminoloxía lingüística adecuada e consultando de maneira autónoma dicionarios, manuais e gramáticas en soporte analóxico e dixital.	O alumnado, como mínimo, presentará os resultados dun traballo relacionado coa toponimia e co Proxecto Mámoas.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procesos de comprensión, produción e análise crítica de diversos tipos de textos orais, escritos e multimodais. - Produción oral formal: planificación e procura de información, textualización e revisión. Adecuación á audiencia e ao tempo de exposición. Elementos non verbais. Trazos discursivos e lingüísticos da oralidade formal. A deliberación oral argumentada. - Produción escrita. Proceso de elaboración: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. - Alfabetización informacional: busca autónoma e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunicación e difusión da información reelaborada de maneira creativa e respectuosa coa propiedade intelectual. Noticias falsas e verificación de feitos. O ciberanzol. - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Formas lingüísticas para a expresión da subxectividade e da obxectividade e das súas formas de expresión nos textos. - Conectores, marcadores discursivos e outros procedementos léxico-semánticos e gramaticais que contribúen á cohesión do texto.

Contidos

- Lectura autónoma de obras relevantes contemporáneas de autoras e autores, da literatura galega e tamén do ámbito lusófono, que susciten reflexión sobre o propio itinerario lector, así como a inserción no debate interpretativo da cultura. Procesos e estratexias.
- Selección das obras coa axuda de recomendacións especializadas.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha metalinguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Uso autónomo de dicionarios, manuais de gramática e outras fontes de consulta, en soporte analóxico e dixital, para obter información gramatical de carácter xeral.

UD	Título da UD	Duración
7	Rosalía de Castro	13

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Cuestionar e refutar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural, lingüística e dialectal, a partir da exploración e reflexión arredor dos fenómenos do contacto entre linguas, con especial atención ao papel das redes sociais e dos medios de comunicación, e da investigación sobre os dereitos lingüísticos e diversos modelos de convivencia entre linguas.	O alumnado analiza as variedades da lingua, e recoñece e cuestiona os prexuízos e estereotipos lingüísticos	PE	70
CA1.3 - Identificar e desterrar os usos discriminatorios da lingua, os abusos de poder a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe a partir da reflexión e análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais que reñen a comunicación entre as persoas.	O alumnado analiza os usos discriminatorios da lingua e como se manipula a linguaxe de cara a conseguir uns determinados fins, centrándose no texto periodístico da noticia.		
CA2.8 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	O alumnado empregará con corrección nos seus textos os verbos regulares.		
CA3.5 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas mediante a análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Interpretación, con perspectiva de xénero, de fragmentos de obras de Rosalía de Castro; atendendo tamén ao contexto sociohistórico da época.		
CA4.1 - Revisar os propios textos e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística e interlingüística e utilizando unha metalinguaxe específica, e identificar e emendar problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado realiza correccións nun texto con léxico específico xurídico-administrativo, dominando as características e especificidades deste tipo de textos.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.10 - Avaliar a veracidade de noticias e informacións, con especial atención ás redes sociais e outros contornos dixitais, seguindo pautas de análise, contraste e verificación, facendo uso da ferramenta adecuada e mantendo unha actitude crítica fronte ás posibles desviacións da información.	O alumnado infere as partes da noticia e desenvolve estratexias de verificación de noticias falsas e aplica pautas para evitar o ciberanzol.	TI	30
CA3.3 - Elixir e ler de maneira autónoma obras relevantes da literatura clásica e contemporánea e deixar constancia do progreso do itinerario lector e cultural persoal mediante a explicación argumentada dos criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e da experiencia de lectura.	Escoller poemas de Rosalía de Castro en calquera das súas versións modernas e facer un traballo na aula virtual de análise textual e audiovisual, argumentando os criterios de selección da obra escollida.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Estratexias de reflexión interlingüística e sociolingüística. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión, produción e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Xéneros discursivos propios do ámbito social. As redes sociais e os medios de comunicación. - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Relacións entre as formas verbais como procedementos de cohesión do texto, con especial atención á valoración e ao uso dos tempos verbais. - Lectura autónoma de obras relevantes contemporáneas de autoras e autores, da literatura galega e tamén do ámbito lusófono, que susciten reflexión sobre o propio itinerario lector, así como a inserción no debate interpretativo da cultura. Procesos e estratexias. - Participación activa no circuíto literario e lector en contexto presencial e dixital. Utilización autónoma de todo tipo de bibliotecas. Acceso a outras experiencias culturais. - Recomendación das lecturas en soportes variados, atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais. Utilización das redes sociais e dos formatos audiovisuais para o fomento da lectura. - Lectura guiada de clásicos da literatura galega desde a Idade Media ata a época das Irmandades, inscritos en itinerarios temáticos ou de xénero. Procesos e estratexias - Expresión argumentada da interpretación dos textos, integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos. Lectura con perspectiva de xénero. - Lectura expresiva, dramatización e recitado atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados. - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha metalinguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Distinción entre a forma (categorías gramaticais) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple e composta). - Relación entre a estrutura semántica (significados verbais e argumentos) e sintáctica (suxeito, predicado e complementos) da oración simple e composta en función do propósito comunicativo.

UD	Título da UD	Duración
8	Curros Enríquez	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Cuestionar e refutar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural, lingüística e dialectal, a partir da exploración e reflexión arredor dos fenómenos do contacto entre linguas, con especial atención ao papel das redes sociais e dos medios de comunicación, e da investigación sobre os dereitos lingüísticos e diversos modelos de convivencia entre linguas.	Recoñece nas linguas do mundo e as linguas de Europa e domina os conceptos de lingua hexemónica, lingua minoritaria, lingua minorizada e ecolingüismo.	PE	70
CA2.6 - Valorar criticamente a forma e o contido de textos complexos avaliando a súa calidade, a fiabilidade e idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Recoñece e analiza as características do texto periodístico, neste caso a reportaxe		
CA2.8 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	O alumnado empregará con corrección os verbos irregulares (e de alternancia vocálica) na construción, de xeito autónomo, de oracións compostas copulativas, adversativas, disxuntivas, distributivas e xustapostas		
CA3.1 - Identificar o sentido global, a estrutura, a información relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais especializados, con especial atención a textos académicos e dos medios de comunicación, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Recoñecer a obra de Curros Enríquez dentro da súa época e contexto literario.		
CA3.2 - Valorar a forma e o contido de textos complexos avaliando a súa calidade, a fiabilidade e idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Recoñecer as características e as liñas temáticas da obra de Curros Enríquez e a súa influencia na literatura posterior ou na música de hoxe en día.		
CA3.4 - Partillar a experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e elaborar unha interpretación persoal establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	O alumnado, como mínimo, partilla na aula virtual as súas impresións sobre un texto poético de Curros Enríquez cunha metalinguaxe específica.	TI	30
CA4.2 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e unha metalinguaxe específica.	O alumnado fará unha interpretación dunha serie de composicións poéticas do Rexurdimento que serán posteriormente sometidas a discusión		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolvemento sociohistórico e situación actual das linguas da Península Ibérica. - Semellanzas e diferenzas lingüísticas e discursivas máis salientables entre as linguas da Península Ibérica (con especial atención ao éuscaro e ao catalán), contrastándoas en manifestacións orais, escritas e multimodais. - Estratexias de reflexión interlingüística e sociolingüística. - Estratexias de detección de prexuízos e estereotipos lingüísticos coa finalidade de os combater. - Dereitos lingüísticos, a súa expresión en leis e declaracións institucionais. Modelos de convivencia entre linguas, as

Contidos

- súas causas e consecuencias. Linguas hexemónicas. Linguas minoritarias e linguas minorizadas. Ecoloxía e sostibilidade lingüística.
- Procesos de comprensión, produción e análise crítica de diversos tipos de textos orais, escritos e multimodais.
- Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección dos usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Valoración da forma e contido do texto.
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Relacións entre as formas verbais como procedementos de cohesión do texto, con especial atención á valoración e ao uso dos tempos verbais.
- Os signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito e a súa relación co significado.
- Lectura autónoma de obras relevantes contemporáneas de autoras e autores, da literatura galega e tamén do ámbito lusófono, que susciten reflexión sobre o propio itinerario lector, así como a inserción no debate interpretativo da cultura. Procesos e estratexias.
- Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido, atendendo aos circuitos comerciais do libro e distinguindo entre literatura canónica e de consumo, clásicos e bestsellers. O debate sobre o canon literario.
- Lectura guiada de clásicos da literatura galega desde a Idade Media ata a época das Irmandades, inscritos en itinerarios temáticos ou de xénero. Procesos e estratexias
- Lectura expresiva, dramatización e recitado atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha metalinguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Distinción entre a forma (categorías gramaticais) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple e composta).
- Relación entre a estrutura semántica (significados verbais e argumentos) e sintáctica (suxeito, predicado e complementos) da oración simple e composta en función do propósito comunicativo.

UD	Título da UD	Duración
9	Eduardo Pondal	13

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer e valorar as linguas da Península Ibérica e as variedades dialectais do ámbito lingüístico galego-portugués, con especial atención ás do propio territorio, a partir da explicación do seu desenvolvemento histórico e da situación actual, contrastando de maneira explícita e coa metalinguaxe apropiada aspectos lingüísticos e discursivos das distintas linguas (especialmente da éuscara e catalá), así como das variantes dialectais do tronco lingüístico galego-portugués, en manifestacións orais, escritas e multimodais	O alumnado domina as características básicas do portugués e recoñece o ámbito da lusofonía. Ademais identifica as diferenzas básicas entre o portugués de Portugal e Brasil.	PE	75

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Identificar o sentido global, a estrutura, a información relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais complexos propios de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	O alumnado domina conceptos como antroponimia e toponimia, e infire e recoñece a formación e significado de topónimos e antropónimos		
CA2.8 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	O alumnado incorpora no seu discurso textual formas nominais do verbo e perífrases verbais, enriquecendo o exto con conxuncións, preposicións, adverbios e locucións.		
CA3.1 - Identificar o sentido global, a estrutura, a información relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais especializados, con especial atención a textos académicos e dos medios de comunicación, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado identifica as características dos textos xornalísticos de opinión e da entrevista, analizando as posibles tácticas de manipulación informativa de masas.		
CA3.5 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas mediante a análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	O alumnado analiza a figura de Pondal e a súa obra; e tamén a outros representantes do Rexurdimento, relacionando as súas composicións co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		
CA2.7 - Elaborar textos académicos coherentes, cohesionados e co rexistro adecuado sobre temas curriculares ou de interese social e cultural, precedidos dun proceso de planificación que atenda á situación comunicativa, destinatario, propósito e canle de redacción e revisión de borradores de maneira individual ou entre iguais, ou mediante outros instrumentos de consulta.	O alumnado elabora cohesionadamente e co rexistro adecuado o seu texto para o proxecto de investigación da fraseoloxía galega e portuguesa	TI	25
CA3.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, un ensaio ou unha presentación multimodal, establecendo vínculos argumentados entre os clásicos da literatura galega e tamén da lusófona, obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas clásicas ou contemporáneas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos, e explicitando a implicación e a resposta persoal do lector na lectura.	O alumnado realiza un proxecto de investigación da fraseoloxía galega e portuguesa a través dos clásicos da literatura galega e lusófona		
CA4.1 - Revisar os propios textos e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística e interlingüística e utilizando unha metalinguaxe específica, e identificar e emendar problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado revisa o traballo de avaliación sobre a fraseoloxía galega e portuguesa.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Estudo comparativo das principais variedades dialectais do galego e do portugués (especialmente de Portugal e do Brasil).
- Estratexias de reflexión interlingüística e sociolingüística.
- Procesos de comprensión, produción e análise crítica de diversos tipos de textos orais, escritos e multimodais.
- Produción oral formal: planificación e procura de información, textualización e revisión. Adecuación á audiencia e ao tempo de exposición. Elementos non verbais. Trazos discursivos e lingüísticos da oralidade formal. A deliberación oral argumentada.
- Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección dos usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Valoración da forma e contido do texto.
- Produción escrita. Proceso de elaboración: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica.
- Alfabetización informacional: busca autónoma e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunicación e difusión da información reelaborada de maneira creativa e respectuosa coa propiedade intelectual. Noticias falsas e verificación de feitos. O ciberanzol.
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Relacións entre as formas verbais como procedementos de cohesión do texto, con especial atención á valoración e ao uso dos tempos verbais.
- Lectura autónoma de obras relevantes contemporáneas de autoras e autores, da literatura galega e tamén do ámbito lusófono, que susciten reflexión sobre o propio itinerario lector, así como a inserción no debate interpretativo da cultura. Procesos e estratexias.
- Comunicación da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, xénero e subxénero, elementos da estrutura e o estilo e valores éticos e estéticos das obras.
- Lectura guiada de clásicos da literatura galega desde a Idade Media ata a época das Irmandades, inscritos en itinerarios temáticos ou de xénero. Procesos e estratexias
- Creación de textos de intención literaria a partir das obras lidas.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha metalinguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Distinción entre a forma (categorías gramaticais) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple e composta).

4.1. Concrecións metodolóxicas

A escola debe ser capaz de desenvolver saberes sólidos, posto que só é posible pensar e actuar sobre aquilo que coñecemos a fondo, pero tamén ten que ser capaz de educar persoas que convertan o coñecemento en acción e que posúan sólidas habilidades sociais e morais. Traballar de maneira competencial na aula supón un cambio metodolóxico importante. O docente pasa a ser un xestor de coñecemento e o alumnado adquire un maior grao de protagonismo. O alumnado é o centro da súa propia aprendizaxe: faise preguntas, infórmase, participa, aprende a controlar a súa evolución, emprende proxectos. A área de Lingua Galega e Literatura é unha materia das denominadas instrumentais, polo que no traballo de aula o docente manexa dous obxectivos fundamentais:

- A consecución de obxectivos curriculares a través dos contidos de currículo.
- O desenvolvemento de habilidades que favorezan a aprendizaxe dos alumnos noutras áreas.

Neste proceso é necesario:

Adestramento individual e o traballo reflexivo de procedementos básicos da materia: a comprensión oral e lectora, a expresión oral e escrita e a argumentación que son, obviamente, extrapolables a outras áreas e contextos de aprendizaxes. Isto farase combinando actividades sinxelas e tarefas de maior complexidade, excelentes para desenvolver as competencias, ensinalles a pensar aos alumnos, resolver problemas e situación reais e desenvolver o pensamento creativo.

Desde o coñecemento da diversidade da aula e en resposta ás múltiples intelixencias predominantes no alumnado, o desenvolvemento de actividades desde a teoría das intelixencias múltiples facilita que todos os alumnos e as alumnas poidan chegar a comprender os contidos que pretendemos que se adquiran para o desenvolvemento dos obxectivos de aprendizaxe. Para alcanzar isto procuraremos unha atención personalizada en función das necesidades de cada un. Así poranse en marcha mecanismos de reforzo.

Na área de Lingua Galega e Literatura é indispensable a vinculación a contextos reais e a aplicación dos conceptos máis abstractos para mellorar o desenvolvemento lingüístico do alumno. Para iso, as tarefas competenciais propostas facilitarán este aspecto e permitirán a contextualización de aprendizaxes en situacións cotiás próximas aos alumnos.

Os seguintes principios impregnarán metodoloxicamente a presente programación:

- a) A interacción en diferentes ámbitos sociais ou persoais que nos permitirán o coñecemento e interiorización dos procedementos imprescindibles para a abordaxe das distintas situacións de comunicación.
- b) A consideración do erro como oportunidade de aprendizaxe, posibilidade de mellora ou como punto de partida para a creación.
- c) A experiencia vital da literatura como fonte de pracer, desde os niveis máis básicos de comprensión ata a recreación ou expresión literaria autónoma.
- d) A metodoloxía socio-afectiva buscando a empatía no descubrimento de argumentos razoados na defensa das propias conviccións, ou mesmo as contrarias, utilizando o poder da razón fronte a calquera outra posibilidade.
- e) O aproveitamento da experiencia do día a día para vivenciar uns valores compartidos, un *¿aprender a ser e a estar¿* que resultará idóneo para a observación de comportamentos, actitudes e á aproximación aos problemas, buscando a resolución pacífica dos conflitos.
- f) A valoración e estima da lingua de Galicia e a súa utilización normalizada.
- g) O respecto pola diversidade lingüística.

METODOLOXÍA NA AULA

Para lograr os nosos obxectivos de etapa e competencias clave seguiremos estes principios e estratexias metodolóxicas na aula:

¿ Motivación, xerar curiosidade e necesidade de aprender é vital na educación. Mais é unha tarefa complicada debido aos diferentes perfiles de alumnado. O máis efectivo, debido a etapa evolutiva do noso alumnado, será deixar liberdade de creación e actuación. Por unha banda, o xogo segue sendo unha parte innata da súa vida, polo que, o enfoque lúdico será un aspecto decisivo da motivación con exercicios como o Plickers (gamificación) ou grupo de investigación ou estratexias de aprendizaxe cooperativo (como lectura compartida ou a folla xiratoria)

¿ Partir da competencia inicial do alumnado, tomando como referencia a aprendizaxe significativa de Ausbel e o constructivismo de Piaget, sabermos cales son os coñecementos previos do noso alumnado axudará a asentar mellor as bases dos novos conceptos e procedementos. Para isto empregaremos actividades iniciais como a chuvia de ideas, mapas conceptuais, lapis ao centro, lecturas compartidas, o grupo nominal, entre outros.

¿ Respetar os ritmos e estilos de aprendizaxe, para responder correctamente a esta diversidade na aula, imos empregar entre outras cousas a Teoría das intelixencias múltiples de Gardner. Así, a escolla das actividades terá en conta esta teoría: debates, lecturas orais, exposicións, libros, comentarios de texto (Inteligencia lingüístico-verbal); investigacións, aplicacións de métodos, resolución de problemas abstractos (lóxico-matemática); mapas conceptuais, esquemas, vídeos, presentacións (intelixencia visual-espacial); actividades en colaboración co departamento de música sobre todo na literatura medieval ou busca de métrica e ritmo de poemas (intelixencia musical); o proxecto *¿A acción teatral¿* con varias simulacións e representacións, ver unha obra teatral (Inteligencia corporal-cinestésica); autonomía de planificación, traballo individual, autoavaliacións (Inteligencia intrapersoal); traballo en grupo ou por parellas, actividades colectivas (intelixencia interpersoal); roteiros, investigación e exploracións (intelixencia naturalista).

¿ Potenciar as metodoloxías activas e participativas, o protagonista da acción educativa é o alumnado. Sobre todo seguindo o enfoque comunicativo no que o importante é aprender empregando a lingua. Todo isto supón tamén que o papel do docente sexa de facilitador, guía ou orientador cara a consecución da aprendizaxe.

¿ Combinar o traballo individual e o cooperativo, para dar resposta a todas as intelixencias debemos traballar cada un dos aspectos por separado. Tanto o traballo individual, por exemplo con actividades de creación literaria, como o cooperativo, con actividades de investigación colectiva.

¿ Aprendizaxe por proxectos, fomentarán o traballo en equipo, a planificación, a creatividade, o pensamento crítico, a expresión oral e escrita, entre outros aspectos.

¿ Tarefas integradas, as nosas actividades intentan traballar de xeito integrado todas as competencias, tal como marca o artigo 3/11 do Decreto 86/2015. Sobre todo as actividades centradas en grupos de investigación conxugan dentro de si contidos de todos os bloques do currículo.

¿ Uso habitual das TIC e das TAC, o Decreto 86/2015 fai fincapé no uso das TIC e TAC como medio para conseguir os obxectivos educativos e desenvolver as competencias. Empregaranse nas exposicións docentes e do alumnado, para a busca de información, para compartir información tanto entre eles como co docente como con outros institutos.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Libro de texto editorial XERAIS - 9788491218715 (1º Bach) 2022
Aula virtual do centro: consultaremos os recursos e os traballos realizados na aula virtual do curso.
Documentos audiovisuais dotados polo Departamento de Lingua Galega.
Recursos en rede (dicionarios en liña, prensa dixital, recursos audiovisuais de diferente tipo)
Biblioteca do centro
Libros de lectura obrigatoria

Utilizaremos os dicionarios tanto tradicionais como virtuais e páxinas web interactivas e repositorio Abalar. A maiores, empregaremos aquelas actividades, power point, follas, tarefas elaborados polo propio profesorado.

En canto aos libros de lectura obrigatoria e voluntaria, serán indicados pola docente cada trimestre. O profesorado achegaralles unha listaxe ampla aos alumnos ao principio de curso para que escollan, en cada trimestre, un libro voluntario que se examinará mediante un exame oral ou escrito. O libro de lectura obrigatoria será indicado en cada trimestre polo docente correspondente.

Entre os libros de lectura obrigatoria estarán tres dos seguintes:

Circe ou o pracer do azul de Begoña Caamaño
 Os vellos non deben namorarse de Castela
 Cantares gallegos de Rosalía de Castro
 O lapis do carpinteiro, de Manolo Rivas,
 Europa Express, de Andrea Maceiras;
 As rulas de Bakunin, de Antonio Riveiro Coello

Entre os libros de lectura voluntaria poderán estar os seguintes:

Morning Star, de Xosé Miranda;
 Polaroid, Suso de Toro,
 Aire Negro, de Agustín Fdz Paz ;
 Made in Galiza, de Sechu Sende
 Remexido de patacas, de Elí Ríos ;
 Galván en Saor, Darío X. Cabana

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A avaliación inicial, cuxo fin é diagnosticar e valorar o nivel de coñecementos previos do alumnado, efectuarase nas primeiras sesións do curso.

Será, xunto coa información obtida a través do Departamento de Orientación e da consulta do expediente académico da alumna ou alumno no XADE, unha ferramenta esencial para que o profesorado poida coñecer o nivel académico do alumnado nas distintas competencias, co fin de poder adaptar o seu proceso de ensinanza e a súa proposta didáctica a ese nivel.

Alén diso, a avaliación inicial constitúe un factor preventivo esencial na atención á diversidade, especialmente cando se trata de alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.

Os resultados da avaliación inicial servirán como referente para adoptar as decisións de tipo educativo que correspondan e, nos casos en que for necesario, para demandar da xefatura do Departamento de Orientación a realización dunha avaliación psicopedagóxica.

Esta proba, que poderá partir dun texto literario, xornalístico, etc. constará das seguintes partes:

- Comprensión oral. O alumnado deberá responder, a partir da escoita ou visionado dun audio ou vídeo, a preguntas sobre o seu contido.
- Comprensión escrita. O alumnado deberá contestar a preguntas pechadas sobre o contido dun texto escrito.
- Produción oral. O alumnado realizará intervencións orais a respecto dos contidos e/ou temática do audio ou vídeo proposto.
- Produción escrita. O alumnado realizará unha pequena composición escrita sobre o contido e/ou temática do audio ou vídeo proposto.

Á parte disto, a proba incluírá diversas cuestións relacionadas coa reflexión sobre a lingua, sociolingüística, literatura e hábitos lectores referidos ao aprendido no nivel ou etapa anterior.

Se fose posible, poderíase pasar un test sociométrico cuxos resultados nos servirán á hora de facer os agrupamentos para as diferentes actividades do curso.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	11	11	11	11	10	11	12	11	12	100
Proba escrita	70	70	70	70	70	70	70	70	75	71
Táboa de indicadores	30	30	30	30	30	30	30	30	25	29

Criterios de cualificación:

Os procedementos e criterios que se empregarán para levar a cabo a avaliación son os seguintes:

AVALIACIÓN TRIMESTRAL

a) Valoración do proceso individual a través do traballo e do uso oral da lingua.

Faremos unha observación e valoraremos positivamente:

a.1.- Traballo: (10% da nota total da avaliación).

- Seguimento das instrucións dadas polo docente.
- Aproveitamento diario da clase.
- Realización de deberes.
- Realización e presentación de calquera traballo ou actividade en tempo e forma.
- Autonomía e iniciativa persoal á hora de realizar unha actividade e resolver dúbidas.

Este apartado será avaliado a través do caderno docente, rúbricas e escalas de observación.

a.2.- Oralidade: (20% da nota total da avaliación).

- Utilización do galego nas intervencións orais espontáneas e planificadas .
- Esfuerzo por mellorar a pronuncia e as estruturas gramaticais, así como a adquisición de novo vocabulario.
- Ser quen de elaborar un discurso oral completo e adecuado ao nivel educativo.
- Rexeitamento de prexuízos.
- Respectar a quenda de palabra.
- Ser respectuoso coas opinións e comentarios dos compañeiros.

Será avaliado mediante rúbricas, escalas de observación e o caderno docente.

b) Valoración do progreso individual a través de probas escritas (70% da nota total da avaliación).

Ao longo de cada trimestre realizaranse un mínimo de dúas probas escritas que recollerán preguntas nas que o alumnado terá que demostrar os coñecementos aprendidos no proceso de aprendizaxe. A nota media destas probas sumará á nota trimestral un 70% e as preguntas e exercicios que aparezan neses exames levarán ao seu carón a puntuación correspondente.

Durante o proceso de ensino-aprendizaxe de cada trimestre, o alumnado disporá dun libro de lectura obrigatorio do que terán que demostrar a súa comprensión global a través dunha proba oral ou escrita ou dun traballo determinado polo docente. Desta proba valorarase:

- Contido: as respostas deben contestar de forma clara ao que se pide, sen lagoas nin información incompleta. Tamén se poderá avaliar a opinión crítica de calquera aspecto relacionado con ese libro.
 - Expresión oral/escrita: valoraranse as contestacións que respecten a adecuación, coherencia e cohesión.
 - Ortografía: esta debe seguir as normas ortográficas vixentes.
- Se da corrección desa proba se deduce que o libro non foi lido por ese alumno, ese exame non sumará nada á nota desa avaliación aínda que haxa algunha pregunta ou apartado contestado correctamente.

c)Lectura voluntaria de até dous libros (sumará 0,5 puntos á nota media desa avaliación).

A comprobación da lectura do mesmo será a través dun exame oral ou escrito.

A continuación amosamos as porcentaxes comentadas con anterioridade:

PROBAS ESCRITAS 70 %
TRABALLO 10 %
ORALIDADE 20 %

LIBRO DE LECTURA VOLUNTARIA 0,5 puntos x 2

En canto á nota das avaliacións farase un redondeo a partir do 4,5 se o alumnado ten feitas todas as tarefas do curso mandadas en cada avaliación.

En relación ao alumnado que se detecte copiando nun exame ou traballo obterá como calificación un 0 nese exame, proba, traballo ou actividade. Por outra banda, de non asistir a unha proba ou exame de ter xustificada a falta repetirase esa proba nun data acordada co docente; de non ter esa xustificación non se procederá a súa repetición.

AVALIACIÓN FINAL ORDINARIA

Segundo a ORDE do 25 de xaneiro de 2022 pola que se actualiza a normativa de avaliación nas ensinanzas de educación primaria, de educación secundaria obrigatoria e de bacharelato no sistema educativo de Galicia, durante o curso haberá tres avaliacións parciais, unha avaliación final ordinaria e unha avaliación final extraordinaria no Bacharelato. As terceira avaliación e a final coinciden no tempo neste centro.

- A nota da convocatoria ordinaria será a resultante da media aritmética das tres avaliacións.
- O alumnado que na media das tres avaliacións non obteña unha cualificación igual ou superior a 5, poderá realizar, para recuperar a materia, unha proba xeral sobre os contidos traballados durante todo o curso.

AVALIACIÓN FINAL EXTRAORDINARIA

O alumnado que como resultado da avaliación final ordinaria obtivese cualificación negativa, realizará unha proba extraordinaria nas datas designadas a tal efecto segundo o calendario escolar do presente curso. O profesorado informará ao alumnado que non superase a materia na avaliación final ordinaria de en que consistirá a proba extraordinaria.

O alumnado deberá realizar unha proba escrita que incluíra preguntas que teñan como referencia a totalidade de contidos traballados durante o presente curso, independentemente de se tivese algúns estándares deses contidos superados ou non ao longo do curso. Non incluíra preguntas dos libros de lectura. A nota a partir da que se considera aprobada a materia, froito exclusivamente desa proba extraordinaria, será de 5 puntos ou superior.

OUTRAS ESPECIFICACIÓNS

- Nas diferentes probas escritas que se realicen ao longo do curso tamén se terá en conta a corrección lingüística, polo que sobre a cualificación dos exames se poderá restar ata un máximo de 2 puntos por erros, que descontarán do seguinte xeito: 0,2 polas faltas moi graves (colocación do pronome átono ao comezo de oración, reescribir mal palabras que aparezan nos enunciados, uso de tempos verbais compostos) e 0,1 polas menos graves (emprego de grafías alleas ao galego como y ou j, confusións entre b, v, h, s, x, erros de acentuación, uso inadecuado de maiúsculas e minúsculas).

- Só se repetirá un exame ante unha causa debida e documentalmente xustificada. Se a falta de asistencia non é xustificable, a cualificación que se lle outorgará a esa proba para establecer a nota media será cero.

- Aquel alumno ou alumna ao que se sorprenda copiando nun exame será cualificado cun cero na devandita proba.

Cráterios de recuperación:

O alumnado deberá realizar unha proba escrita que incluíra preguntas que teñan como referencia a totalidade de contidos traballados durante o presente curso, independentemente de se tivese algúns estándares deses contidos superados ou non ao longo do curso. Non incluíra preguntas dos libros de lectura. A nota a partir da que se considera aprobada a materia, froito exclusivamente desa proba extraordinaria, será de 5 puntos ou superior.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

O profesorado do curso actual elaborará un plan de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes. A avaliación será repartida entre unhas actividades marcadas polo profesor/a correspondente (que suporán o 30% da nota) e unha proba escrita (que suporá o 70% da nota) por trimestre. O resultado da avaliación final ordinaria será a resultante da media das tres avaliacións. O alumnado aprobará cando a súa nota sexa 5 ou superior. Esas probas consistirán nunha proba escrita sobre os contidos mínimos da materia pendente e o libro de texto que se toma como referencia é o que se empregou o pasado curso. Só se considerará superada a materia se a nota obtida na proba é igual ou superior a 5 puntos.

Xa que logo, o profesorado da materia fará entrega ao comezo de curso un Plan de Recuperación da materia pendente, que consistirá no seguinte:

- A realización dunha proba escrita en cada avaliación (70% da nota)
- A realización dun caderno de actividades sobre os contidos da materia pendente en cada avaliación, que será entregado ao profesorado uns días antes da antedita proba escrita (30% da nota)

En canto á nota das avaliacións farase un redondeo a partir do 4,5 se o alumnado ten feitas todas as tarefas do curso mandadas.

En relación ao alumnado que se detecte copiando nun exame ou traballo obterá como calificación un 0 nese exame, proba, traballo ou actividade. Por outra banda, de non asistir a unha proba ou exame de ter xustificada a falta repetírase esa proba nun data acordada co docente; de non ter esa xustificación o alumnado poderá repetilo na proba extraordinaria.

MATERIA PENDENTE DE 1º BACHARELATO LINGUA GALEGA (CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES)

Comunicación

Lectura comprensiva, análise e comentario de diferentes textos (argumentativos, expositivos).
Produción de textos respectuosos coas regras de coherencia, cohesión, adecuación, presentación e corrección ortográfica.
Dominar o léxico básico nas distintas situacións comunicativas.

Lingua e sociedade

A formación da lingua galega: substrato e superestrato.
O estrato latino: principais evolucións fonéticas do latín ao galego.
A realidade plurilingüe e pluricultural de España.

Estudo da lingua

Identificar, clasificar e empregar correctamente as distintas clases de palabras.
Cultismos, semicultismos e palabras patrimoniais.
Familias léxicas regulares.

Literatura

A literatura medieval. Identificación, tema, aspectos formais básicos das cantigas de amigo, amor, satíricas, xéneros menores e relixiosas.
Os Séculos Escuros. Análise do contexto e características xerais.
O século XIX. Rosalía, Pondal e Curros. Comentario, núcleos temáticos e principais características formais.

5.4. Procedemento para acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias

6. Medidas de atención á diversidade

As medidas de atención á diversidade enténdese como o conxunto de actuacións educativas dirixidas a dar resposta ás diferentes capacidades, motivacións e intereses, ritmos e estilos de aprendizaxe e situacións persoais do alumnado. Estas medidas oríéntanse a alcanzar os obxectivos e as competencias establecidas para a ESO e réxense polos principios de equidade, calidade e igualdade de oportunidades, non discriminación, integración, accesibilidade e cooperación da comunidade educativa.

Segundo o artigo 49 da Lei orgánica 3/2020, do 29 de decembro, pola que se modifica a Lei orgánica 2/2006, de 3 de maio, de educación, as administracións educativas asegurarán os recursos necesarios para que os alumnos e alumnas que requiran unha atención educativa diferente á ordinaria, por presentar necesidades educativas especiais, por atraso madurativo, por trastornos do desenvolvemento da linguaxe e a comunicación, por trastornos de atención ou de aprendizaxe, por descoñecemento grave da lingua de aprendizaxe, por atoparse en situación de vulnerabilidade socioeducativa, polas súas altas capacidades intelectuais, por terse incorporado tarde ao sistema educativo ou por condicións persoais ou de historia escolar, poidan acadar o máximo desenvolvemento posible das súas capacidades persoais e, en todo caso, os obxectivos establecidos con carácter xeral para todo o alumnado».

A partir da avaliación inicial do alumnado, proporanse as correspondentes actuacións de seguimento e atención ao alumnado, tanto as medidas ordinarias como extraordinarias. Faranse actividades especificamente deseñadas para cada caso. Así, en concreto, o plan específico personalizado para o alumnado que permaneza un ano máis no mesmo

curso, obrigado polo artigo 52 da Orde do 8 setembro de 2021 de atención á diversidade incluírá os seguintes apartados:

- a) Identificación da alumna ou do alumno.
- b) Relación das necesidades educativas que motivaron a repetición do curso.
- c) Medidas ordinarias aplicadas no curso anterior.
- d) Estratexias metodolóxicas que se utilizarán no seu desenvolvemento.
- e) Recursos necesarios para o desenvolvemento do plan.
- f) Se for o caso, oferta de medidas extraordinarias.
- g) Acreditación da información á familia.

En cada sesión de avaliación farase o seguimento do plan específico personalizado e, se for necesario, realizaránselle os axustes que procedan. Ao final do curso, na mesma sesión de avaliación, informarase sobre o seu desenvolvemento e o seu aproveitamento.

Aínda que no momento da elaboración desta PD non se coñece a natureza dos alumnos e alumnas que cursarán esta materia, e aínda pendentes da avaliación inicial, logo de analizar os informes do centro de procedencia e da información facilitada polo/a orientador/a, espérase contar cun alumno con TDAH ao que se lle vai aplicar o Protocolo de Consenso sobre TDAH na Infancia e na Adolescencia nos Ámbitos Educativo e Sanitario que se concreta nas seguintes actuacións:

O alumno con TDAH debe estar nunha aula con bo clima de traballo e, se for posible, na que non coincida con alumnado con problemáticas semellantes. Estará sentado cerca da mesa do profesorado e ao lado de compañeiras ou compañeiros que lle sirvan de modelo de tranquilidade, de orde e de axuda. Contará cunha axenda que o axudará na súa organización. Evitarase a proximidade a portas, xanelas, papeleiras e lugares de maior tránsito, así como estímulos sonoros ou visuais.

Implementaranse outras medidas como:

- Alternar actividades teóricas con traballo práctico.
- Antes de empezar unha actividade, explicarase en que consiste de xeito claro e sinxelo, e asegurase de que a entendeu todo o alumnado.
- Empregar estratexias para captar a atención inicial, como mudanzas de entoación, xesticulación e dramatización.
- Segmentar as actividades longas e limitar o número destas.
- Supervisar frecuentemente a realización, para reforzar positivamente ou para reconducir a execución ou as distraccións.
- Usar reforzos e apoios visuais na instrución oral.
- Combinar actividades máis estimulantes con outras menos motivadoras.
- Propor exercicios variados.
- Conseguir a colaboración dun compañeiro ou dunha compañeira para que o axude a comprender e a realizar as tarefas; o que á súa vez contribuirá a potenciar a súa zona de desenvolvemento próximo, segundo a teoría de Vygotsky.
- Utilizar reforzos positivos para motivar (eloxios privados e públicos, colocar os seus traballos no taboleiro da clase, levar os traballos á casa cunha felicitación, utilizar un sistema de puntos ou economía de fichas etc.)

En canto ás tarefas ou deberes que se lle proporán terase presente o seguinte:

- Reducir e fragmentar as actividades.
- Supervisar os exercicios e asegurarse de que entendeu o que ten que facer.
- Utilizar reforzos e apoios visuais na instrución oral.
- Non sobrecargar de tarefas para a casa, cómpre que o profesorado do curso se coordine e seleccione aquelas que se consideren máis importantes.

En canto ás probas escritas e, co fin de as mellorar, será necesario:

- Fixar as datas dos exames con suficiente antelación.
- Traballar con mostras de formato de exames. Serve de gran axuda para todos poder adestrarse con exercicios e formatos tipo do que van atopar no día sinalado.
- Utilizar diferentes formas e instrumentos de avaliación.
- Acurtar os exames escritos e formular preguntas breves, pechadas, claras e con vocabulario sinxelo. En ningún caso se formularán preguntas que poidan resultar ambiguas ou que teñan unha dobre interpretación.
- Complementar os exames escritos de forma oral, cando se observa que están incompletos.
- Alternar a forma de presentación das cuestións que ten que responder o alumnado (de forma oral, escrita ou coas novas tecnoloxías).
- Pactar a fórmula máis idónea para realizar os exames (oralmente ou utilizando o computador).
- Dar máis tempo para realizar as probas ou os exames escritos, inclusive dividilos en dúas sesións, e ser flexibles na súa duración.
- Presentar escrito o texto dos exames, salientando en letra negra as partes máis importantes de cada cuestión e, no caso de preguntas complexas, diferenciando ben cada tarefa. Na medida do posible, utilizar un tipo de letra de maior tamaño.
- Deixar suficiente espazo entre as preguntas (dobre espazo e, preferiblemente, un exercicio por páxina), e supervisar a súa comprensión e execución durante o tempo no que se desenvolva o exame.
- Posibilitar que o alumnado poida recuperar, durante a avaliación, os exames suspensos.
- Pedir que se revisen os traballos e os exames antes de entregalos.
- Supervisar que a/o alumna/o respondeu a todas as cuestións antes de entregar o exame.

MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Programas específicos e personalizados para o alumnado repetidor

Aínda que habitualmente o alumnado repetidor ten unha madurez e independencia maior có alumnado non repetidor, precisa moitas veces apoio e reforzo. Deste modo o departamento, e en particular o profesorado que desenvolve a docencia nos grupos que presentan esta tipoloxía, procurarán proporcionar os materiais de reforzo e ampliación que o alumnado precise; atendendo sempre ás necesidades educativas particulares en relación á consecución dos obxectivos da etapa.

Alumnado con necesidades específicas

A diversidade manifestarase en tres ámbitos interrelacionados: na capacidade de aprender, na motivación e nos intereses. Atoparemos alumnos que manifesten dificultades para aprender e outros que progresan con maior rapidez cós seus compañeiros e que, de igual maneira, necesitan unha especial atención educativa. Entre este grupo, temos que incluír o alumnado procedente doutras comunidades autónomas ou doutros países. A atención á diversidade abordárase a través de exercicios complementarios de análise de textos e competencia lingüística de maior ou menor grao de dificultade. A posibilidade de elaborar traballos de investigación e compilación de información, de escribir textos de diferentes xéneros e tipoloxías e de facer outras lecturas distintas ás obrigatorias, contribuirá á atención individualizada que cada alumno necesite, potenciando as súas preferencias e corrixindo as súas eivas.

Nalgún caso, a atención que precisa algún alumno require unha maior concreción e individualización. De atoparmos casos onde as medidas cualificadas como Reforzo Educativo, incluso dentro da aula coa profesora de Pedagogía Terapéutica, non sexan suficientes, adoptaremos a medida da Adaptación Curricular. Trátase de casos onde, axudados e guiados polo Departamento de Orientación, modificamos dende obxectivos ata criterios de avaliación para achegarnos o máximo posible ás necesidades do alumnado.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - A comprensión lectora	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Expresión oral e escrita	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Comunicación audiovisual			X			X		
ET.4 - Competencia dixital	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.5 - Emprendemento social e empresarial								
ET.6 - Fomento do espírito crítico e científico	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.7 - Educación emocional e en valores	X							
ET.8 - Igualdade de xénero	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.9 - Creatividade			X			X		

	UD 9
ET.1 - A comprensión lectora	X
ET.2 - Expresión oral e escrita	X
ET.3 - Comunicación audiovisual	X
ET.4 - Competencia dixital	X
ET.5 - Emprendemento social e empresarial	X

	UD 9
ET.6 - Fomento do espírito crítico e científico	X
ET.7 - Educación emocional e en valores	
ET.8 - Igualdade de xénero	X
ET.9 - Creatividade	X

Observacións:

O Decreto do currículo de ESO establece que en todas as materias e, polo tanto, en Lingua Galega e Literatura de 3º de ESO, se traballarán os seguintes elementos transversais: - A comprensión lectora Traballarase en todas as unidades, pois o alumnado achegarase a diferentes textos en cada unha delas, comprendéndooos, analizándooos e recoñecendo as súas características. - A expresión oral e escrita En cada unidade traballarase a expresión oral, pois é unha das necesidades do noso alumnado; e tamén se incidirá no traballo escrito, para mellorar as capacidades do alumnado. - A comunicación audiovisual Nas unidades finais de cada avaliación (3, 6 e 9), o alumnado traballará con diferentes soportes audiovisuais para presentar os seus traballos. - A competencia dixital Será de traballo común en todas as unidades, pois será necesaria para cada unha das tarefas que se propoñan diariamente, tanto, na busca en recursos web, como no uso da aula virtual do curso. - O emprendemento social e empresarial Neste caso, o alumnado participará na programación e elaboración de diferentes actos promovidos para a celebración das Letras Galegas deste ano - A fomento do espírito crítico e científico Traballarase en todas as unidades, pois será promovida en cada sesión polo profesorado da materia, promovendo o debate activo e a participación consensuada. - A educación emocional e en valores Tentarase concienciar o alumnado na educación en valores, incidindo na educación emocional como resposta as violencias e inseguridades. - A igualdade de xénero Traballarase especialmente nas unidades 2 e 4; coincidindo coas datas de 25 N, 8 de marzo; mais será un elemento que atarvesará todas as unidades desta programación, pois o profesorado favorecerá a reflexión en igualdade en calquera dos contidos literarios das unidades. - A creatividade Fomentarase especialmente nas unidades finais de cada avaliación 3, 6 e 9, o alumnado traballará con diferentes soportes audiovisuais.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición
Samaín e Magosto	Celebración da festa tradicional con lecturas de terror, calacús, exposicións, cartelería, concursos de relatos
25 de novembro	Día contra a violencia de xénero, programa de radio
Nadal	Canto de panxoliñas e concurso de postais
Día de Rosalía	Programa de radio, recitado de poesías.
Entroido	Concurso de coplas
Semana das letras galegas	Programa de radio, exposición sobre o homenaxeado, cartelería, etc
Semana do libro	programa de radio de recomendacións de lecturas

Observacións:

Esta listaxe será flexiva, poderá ser ampliada dependendo das circunstancias deste curso.

Con respecto ás actividades complementarias que se lle poden propor ao alumnado, sinalamos que se irán adecuando á marcha do curso en función da reflexión que fagamos sobre algunhas cuestións:

Conseguíronse os obxectivos propostos a partir das actividades realizadas?

Cal foi o resultado da realización das actividades?

Cales delas gustaron máis?

Que propostas de mellora podemos sinalar?

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecúo o nivel de dificultade ás características dos alumnos
Emprego as TIC no proceso de ensino-aprendizaxe
Utilizo estratexias metodolóxicas diferentes en función da actividade
Promovo a participación e o diálogo
Elaboro actividades atendendo á diversidade
Poño en práctica as medidas programadas para os alumnos con NEAE
Teño presentes os elementos transversais dentro de cada UD
Utilizo os diferentes instrumentos de avaliación programados
Combino o traballo individual co cooperativo
Ofrezco a cada alumno/a as explicacións individuais que precisa
Potencio a lectura no alumnado
Potencio o uso das TIC no alumnado
Potencio estratexias que promovan a expresión oral do alumnado
Ofrezco explicacións claras e ordenadas dos contidos da materia
Corrijo con rapidez as probas de avaliación
Analizo xunto co alumnado os resultados das probas de avaliación
Ofrezco espazos de diálogo e suxerencias do alumnado respecto a miña labor docente
Avalío a eficacia das tarefas de reforzo, ampliación
Consigo crear un ambiente de motivación e curiosidade

Descrición:

Resulta fundamental que o profesorado posúa ferramentas e empregue procedementos útiles para avaliar o proceso do ensino e a súa práctica docente. Esta valoración efectúase, tal e como indica a normativa vixente, a través duns indicadores de logro, "o profesorado avaliará tanto as aprendizaxes do alumnado como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente, para o cal establecerá indicadores de logro nas programacións docentes".

Estes indicadores xiran arredor de tres aspectos: o referente á actitude profesional dentro da aula, ao coñecemento e á actitude a respecto do alumnado e ao cumprimento do establecido na programación didáctica.

Os anteditos indicadores de logro valoraranse nunha escala de 0 a 10, e os seus resultados deben ser inseridos dentro da memoria final

Para recompilar información e elaborar os indicadores de logro poderanse utilizar os cuestionarios que lle foron proporcionados ao alumnado, mesmo ao final de cada trimestre e ao remate do curso.

Todos estes datos formarán parte de memoria final e deben terse en conta para que se poidan corrixir as deficiencias detectadas na PD do próximo curso.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Para a elaboración da programación didáctica partiuse do seguimento das directrices establecidas pola Comisión de Coordinación Pedagóxica (CCP). Alén diso, tivéronse en conta as propostas de mellora existentes na memoria do curso anterior.

Rematado o curso, para proceder a unha avaliación, revisión e propostas de mellora da PD, débense considerar os seguintes apartados:

- A programación entregouse no prazo establecido normativamente.
- O desenvolvemento da programación didáctica foi analizado e revisado na última reunión de departamento de cada trimestre.
- Valorouse o grao de cumprimento da secuenciación e temporalización das respectivas unidades didácticas, e se o seu deseño se axustou aos distintos elementos do currículo.
- Valorouse a metodoloxía seguida e se os materiais e recursos didácticos empregados deron os resultados previstos.
- En canto á avaliación, analizouse se o deseño das probas de avaliación inicial e os mecanismos para a súa realización foron os adecuados.
- Así mesmo, valorouse se os criterios de avaliación, tanto os establecidos para as distintas recuperacións de probas ou avaliacións como os seguidos para a avaliación final foron os axeitados.
- Revisáronse as medidas adoptadas a respecto do alumnado NEAE presente nas aulas.
- Valorouse a pertinencia dos distintos elementos transversais e o grao de cumprimento e participación en actividades complementarias.
- Analizouse se os mecanismos de información ás familias estaban dando os resultados previstos e se foron útiles e axeitados.
- Incluíuse a avaliación da práctica docente e da propia PD.
- Para a elaboración da programación didáctica partiuse do seguimento das directrices establecidas pola Comisión de Coordinación Pedagóxica (CCP). Tamén se tiveron en conta en conta as propostas existentes na memoria do curso anterior.

Para levar a cabo esta análise e comprobación da adecuada aplicación da PD, elaboráronse os seguintes indicadores de logro, que deberán ir acompañados das correspondentes puntuacións nunha táboa de 1 a 5.

1. Conseguise acadar o grao de cumprimento dos obxectivos didácticos propostos, co correspondente desenvolvemento das competencias clave.
2. A secuenciación das UD propostas foi a axeitada, así como o número delas e a súa distribución cronolóxica.
3. As concrecións metodolóxicas e os materiais e recursos didácticos utilizados axustáronse aos fins perseguidos.
4. Os criterios de avaliación foron ben aplicados.
5. Os instrumentos de avaliación foron os adecuados.

6. Os mínimos de consecución para cada criterio de avaliación estiveron ben establecidos.
7. Atendeuse debidamente a diversidade do alumnado (seguindo os protocolos de actuación correspondentes).
8. Atendéronse suficientemente os contidos transversais e as actividades complementarias.
9. A materia contribuíu aos distintos plans do centro: PLC, Plan lector, TIC, Convivencia....
10. Realizouse un seguimento regular da PD por parte do departamento.
11. Avaliouse o cumprimento da PD aplicando unha escala de 1 a 5 .
12. Establecéronse propostas para emendar as deficiencias observadas na aplicación da PD.
13. Estas propostas foron incluídas na memoria final do departamento.

Na acta da última reunión do departamento recolleranse todas as modificacións ou adaptacións feitas ao longo do curso e as propostas de mellora suxeridas. Todos estes datos incluíranse, ademais, na memoria final do departamento para seren tidas en conta na PD do próximo curso; tamén serán transmitidas e expostas, se for o caso, na primeira reunión da Comisión de Coordinación Pedagóxica.

Por último, convén sinalar que todos os membros do departamento didáctico realizarán a necesaria actualización para poderen elaborar e facer o correspondente seguimento da PD a través da aplicación PROENS.

Especificamente, os procedementos para avaliar periodicamente a programación de Lingua Galega e Literatura deste curso 2022-2023 serán de dous tipos:

1. Unha avaliación de progreso:

Haberá que ir vendo o axuste de obxectivos, contidos, estratexias metodolóxicas, criterios de avaliación, procedementos e actividades axustados á realidade do alumnado, ás súas necesidades e características e á realidade das posibilidades educativas do centro. Valorarase tal axuste nas reunións de departamento e nas avaliacións e, se resulta pouco axeitado, haberán de modificarse durante o percorrer do curso. Os intercambios orais como entrevistas cos alumnos e cos pais, a observación externa e os resultados do proceso de aprendizaxe dos alumnos serán algúns dos procedementos e instrumentos existentes para avaliar o proceso de ensino. A evolución da pandemia tamén será determinante no devandito axuste.

2. Unha avaliación final:

Prestarase moita atención á porcentaxe de alumnos que, na súa avaliación final, queden coa materia suspensa. Os erros detectados recolleranse na memoria final de curso para a elaboración da programación do próximo curso.

9. Outros apartados